

'Ama'ların ve kavramlarla oynamanın tehlikeleri

BİLGE SELÇUK- @byagmurlu
Koç Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

1990'larda DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit bir kavram ortaya atmıştı: İnançlara saygılı laiklik. O yıllarda ben de bir yandan yüksek lisans yapıyor, bir yandan da DSP genel başkan yardımcısı Prof. Mümtaz Soysal'ın yardımcısı olarak TBMM'de çalışıyordum. Toplumsal meseleleri ve siyaseti yakından izlediğim yıllardı. "İnançlara saygılı laiklik" kavramını ilk duyduğumda içimde hissettiğim kızgınlığı unutmam. Ecevit'e kızmıştım, çünkü yaptığı adil değildi. Adil değildi çünkü sanki laiklik inançlara saygısızlıkmış, sanki inançlara saygılı ayrı bir laiklik kategorisi olabilirmiş, olması gerekirmiş gibi konuşuyordu. Laikliği siyasete alet ediyor, oylarını artırmak için içi boş bir kavram türetiyordu. Bu, toplumsal hassasiyet kaygısı ile yapılmış görünen manevra aslında çok tehlikeliydi, ve bu tehlikenin ayırdına varmamak, mavi gömlekli, kasketli, dağlara taşlara adını yazdıran Karaoğlan'a yakışmıyordu. Ecevit kendi türettiği bu kavramı diline doladı, gerçekten de inandı herhalde, ama neden sonra "inançlara saygılı laiklik" kavramı da yok oldu, çünkü temelsizdi, çünkü türetilen bu yapay tamlama, bizim gözbebeğimiz olan, üstüne titrediğimiz, o en kritik "laiklik" kavramının özüne aykırıydı.

Buradan gelelim günümüze. Barış için akademisyenler grubunun yazısına imza veren "1128" akademisyenden biri de benim. Bu konu üzerine her zamanki yerim BirGün Fikir'de bir yazı yazabilirdim, bu haftayı atlardım. Ama bir konunun giderek daha fazla dillendirilmeye başlandığı dikkatimi çekti ki, pazarı beklemeden buna şimdi açıklık getirmek istedim. Çünkü konu bana göre oldukça kritik. Ve konunun bu yazıya yaptığım girişle yakın ilgisi var.

Konu şu: Barış için akademisyenler metnini beğenmeyenler az değil. Beğenilmeyebilir, ancak hemen belirtelim, yüzlerce, hatta binlerce kişinin -hele akademisyenin- her ifadesine tam olarak katılacağı bir metni yazmak herhalde 23. yüzyıla kalabilirdi; dolayısıyla beğenilebilir, beğenilmeyebilir ama esas fikirde ve içerikte hemfikirizdir. Bunun üzerinde durmayacağım. Ama metni beğenmemek veya metne katılmamak, metni içeriğinden sapıtırlacak şekilde yorumlanabileceği anlamına gelmez. Metnin, istemeden de olsa, yanlış anlaşılacak şekilde farklı yorumlanması, kavramlarla oynanması, kötüye kullanımı için zemin hazırlar. Ve bu kötüye kullanmanın kimlerin işine yarayacağı ve nerelere taşınabileceğini kestirmek hiç güç değildir. Çok sevdiğim ve saydığım Oya Baydar, 15 Ocak tarihli "Hiçbir suça ortak olmayacağız, diyebilmek" başlıklı T24 yazısında ne demişti, okumayanlar veya unutanlar için buraya alıntılalım: "Savaşta sivil ölümlere neden olmak, halka zulmetmek suçtur. Akademisyenler "bu suça ortak olmayacağız", derken özünde bunu dile getiriyorlardı ve haklıydılar. Ama Çınar ilçesindeki, İdil'deki sivillere, hele de çocuklara yönelen saldırılar da suçtur. Bir lojmana gece saldırmanın, çocuklar okuldayken okula saldırmanın, hastalar varken hastaneye saldırmanın, sivil halkın hayatını karartmanın ama'sı olmaz."

Bu paragraftaki "ama"ların akıl karıştırdığının farkındayım. Ben bu yazıda sadece ilk 'ama' üzerinde durmak istiyorum. "... ve haklıydılar. Ama Çınar ilçesindeki..." dedikten sonra sayın Baydar'ın yazısı "Hiçbir suça ortak olmayacağız, diyebilmek" minvalinde devam ediyor. Bu, tam olarak, bugün televizyonları açtığınızda, "1128 akademisyen"e saldırmak, onlara iftira atmak ve onları pervasızca hedef göstermek için kullanılan metin çarpıtmalarının temelini oluşturan anafikirdir. Oysa, laiklik nasıl zaten "inançlara saygılı" ise ve laiklik kavramında inançlara saygısızlık nasıl zaten söz konusu değilse ve dolayısıyla bunun açıklamasının zaten yapılması gerekmiyor ise, "bu suça ortak olmayacağız" ibaresi de "hiçbir suça ortak olmayacağız"ı dışlamaz. Dolayısıyla 1128 akademisyenin barış bildirisinde bunu "diyememek" veya buna

“cesaret edememek” veya “herhangi bir yanda durmak” söz konusu dahi değildir. Buna dair sayın Ahmet İnel’in 15 Ocak tarihli demeci gayet açıklayıcıdır. Barış için akademisyenler bildirisinin devlete seslenen bir metin olması, bizim Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak elbetteki ancak devletimizi muhatap alabilmemizden kaynaklanıyor. Bunun başka imalar içerecek şekilde ele alınması fevkalade yanlış ve sakıncalıdır.

Söz konusu yazısının sonunda sayın Baydar, Barış İsteyenler grubunun imzaladığı metne aften şöyle diyor: “Aslolan hayattır, hayatı yok etmek suçtur. “Hiçbir suça ortak olmayacağız!” diye hep bir ağızdan bağırabildiğimizde, ne devlet şiddeti ne örgüt şiddeti, hiçbiri sesimizi duymazlıktan gelemez.” Ben de, bu metni de imzalayan ve 30 Aralık’ta grupla Diyarbakır’da bulunan bir Barış İsteyen olarak rahatlıkla şunu söyleyebilirim “bu suç” ile “hiçbir suç” arasında fark yoktur. Çünkü tüm barış isteyenlerin demeç ve toplantılarında belirttiği gibi, en kısa zamanda barış için müzakere masasına oturulması gerekiyor ve bu süreci başlatmasını beklediğimiz merci devlet. Hafızamızda Dolmabahçe, takip eden seçimler, gözümüzün önünde aylardır izlediğimiz bir savaş, hayatını yitiren siviller, şehitler, perişan olan yüzlerce aile, aklımızda çözüm yolları ve gönlümüzde barış var. Ortalıkta ise bir tek suç var, o da insana karşı. Bu suç, o suç; tüm suçlar o suç, insana karşı suç. Ve bu suça karşı yükselen tüm sesler vicdanın sesi. Bunun ama’sı olmadığı gibi, hiçbir yerine ‘ama’ eklemesi de yapılamaz. Bugün, konunun odağını kaydırmadan, tüm barış isteyenlerin tek bir sesle tüm vicdanlara seslenme günü: Silahları susturun, barış masasına oturun. Yarın çok geç olabilir.